

ŠTA

MOŽEMO DA SAZNAMO

O RADU DRUŠTAVA KAPITALA

U JAVNOM VLASNIŠTVU I JAVNIH

PREDUZEĆA OD DRUGIH JAVNIH INSTITUCIJA?

Izdavač

Partneri za demokratske promene Srbija (Partneri Srbija)

<https://www.partners-serbia.org/>

Za izdavača

Ana Toskić Cvetinović

Priredili

Istraživački tim Partnera Srbija

Dizajn i prelom

Dosije studio, Beograd

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
OPEN SOCIETY FOUNDATION, SERBIA

Ovaj vodič je proizveden uz finansijsku pomoć Fondacije za otvoreno društvo, Srbija. Sadržaj ovog vodiča je isključiva odgovornost Partnera Srbija i ne može se, ni pod kojim uslovima, smatrati odrazom stavova Fondacije za otvoreno društvo, Srbija.

***

Svi pojmovi koji su u tekstu upotrebljeni u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.

**ŠTA MOŽEMO DA SAZNAMO
O RADU DRUŠTAVA KAPITALA
U JAVNOM VLASNIŠTVU I JAVNIH PREDUZEĆA
OD DRUGIH JAVNIH INSTITUCIJA?
ALTERNATIVNI MEHANIZMI ZA
PRIKUPLJANJE ZVANIČNIH INFORMACIJA
O RADU JAVNIH PREDUZEĆA I DRUŠTAVA KAPITALA**

Sadržaj >>>

Uvod	5
Kome je vodič namenjen?	8
Javne institucije za koje se pokazalo da dostavljaju informacije o radu javnih preduzeća i društava kapitala:	9
Vrste informacija o radu javnih preduzeća/ društava kapitala koje možete dobiti od drugih javnih institucija	10
Dodatne preporuke za tražioce informacija	16
Primeri zahteva za slobodan pristup informacijama od javnog značaja	18

UVOD

U situacijama kada javna preduzeća i društva kapitala ne objavljuju proaktivno informacija o svom radu, ili odbijaju da dostave informacije po zahtevima za slobodan pristup informacijama od javnog značaja, deo informacija o njihovom radu moguće je dobiti upućivanjem zahteva za slobodan pristup informacijama od javnog značaja institucijama koje su zadužene za nadzor i praćenje poslovanja ovih subjekata. Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja navodi da su informacije od javnog značaja, informacije koje nastaju u radu organa javne vlasti, ili ih organ javne vlasti poseduje.¹ Imajući to u vidu, u okviru projekta „Gde je javnost u javnim preduzećima?“ mapirali smo institucije za koje smo na osnovu njihovih ovlašćenja i nadležnosti procenili da poseduju određene informacije o radu javnih preduzeća i društava kapitala u javnom vlasništvu. Istraživanje je pokazalo u kojoj meri su mapirane institucije otvorene i spremne da pruže informacije o radu javnih preduzeća i društava kapitala, kao i koje vrste informacije je moguće dobiti upućivanjem zahteva za slobodan pristup informacijama od javnog značaja.

Više o istraživanju Partnera Srbija možete pogledati u analizi *“Alternativni izvori zvaničnih informacija o radu društava kapitala i javnih preduzeća”*:

---

1 Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, član 2:
https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_slobodnom_pristupu_informacijama_od_javnog_znacaja.html

Kome je vodič namenjen?

Tražiocima informacija, kojima su potrebne informacije o radu javnih preduzeća i društava kapitala u javnom vlasništvu, a pre svega novinarima i istraživačima koji već imaju iskustvo u traženju informacija upućivanjem zahteva za slobodan pristup informacijama od javnog značaja.

Ukoliko su vam potrebne smernice za pisanje zahteva za slobodan pristup informacijama od javnog značaja, pogledajte vodič Partnera Srbija [„Kako do informacija o radu sudova: smernice za tražioce informacija od javnog značaja“](#). Iako je vodič usmeren na traženje informacija od sudova, isti principi mogu se primeniti i kod upućivanja zahteva drugim institucijama Republike Srbije.

U nastavku vodiča predstavljeno je sedam javnih institucija, za koje je istraživanje Partnera Srbija pokazalo da mogu biti dobri alternativni izvori informacija o radu javnih preduzeća i društava kapitala, kao i vrste informacija koje je od njih moguće dobiti. Na kraju vodiča nalaze se i dva primera zahteva za slobodan pristup informacijama od javnog značaja koja mogu biti od pomoći tražiocima informacija.

JAVNE INSTITUCIJE ZA KOJE SE POKAZALO DA DOSTAVLJAJU INFORMACIJE O RADU JAVNIH PREDUZEĆA I DRUŠTAVA KAPITALA:

- Prekršajni sudovi;
- Republička komisije za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki;
- Državna revizorska institucija;
- Kancelarija za javne nabavke (raniji naziv: Uprava za javne nabavke);
- Sekretarijata za poslove komunalne milicije u Beogradu;
- Privredni sudovi;
- Državno pravobranilaštvo.

VRSTE INFORMACIJA O RADU JAVNIH PREDUZEĆA/ DRUŠTAVA KAPITALA KOJE MOŽETE DOBITI OD DRUGIH JAVNIH INSTITUCIJA

► Prekršajni sudovi

Pred prekršajnim sudovima se vode sudski postupci u različitim materijama, a javna preduzeća i društva kapitala, kao i odgovorna lica ovih pravnih lica mogu se naći u ulozi učesnika u postupku. Zakon o prekršajima navodi da za prekršaj mogu da odgovaraju kako fizička lica, tako i pravno lice i odgovorno lice u pravnom licu.

Od prekršajnih sudova je moguće dobiti sledeće informacije:

- Kopije presuda, rešenja i drugih odluka prekršajnih sudova;
- Za postupke koji se još uvek nalaze u radu kod sudija za prekršaje takođe je moguće dobiti kopije određenih dokumenata iz predmeta.

Prema praksi Partnera Srbija, potrebno je da prilikom sastavljanja zahteva za slobodan pristup informacijama od javnog značaja naznačite pun naziv konkretnog javnog preduzeća/ društva kapitala i njegov matični broj, ime i prezime odgovornog lica javnog preduzeća/ društva kapitala, a ukoliko vas zanima praksa prekršajnih sudova u određenoj materiji potrebno je da navedete i naziv odnosno vrstu prekršaja koja vas konkretno interesuje. Matični broj javnog preduzeća/društva kapitala, kao i ime i prezime odgovornog lica konkretnog preduzeća/društva kapitala mogu se naći na web sajtu konkretnog pravnog lica ili na sajtu Agencije za privredne registre (APR).

Kako da znate kom prekršajnom sudu treba da se obratite?

Mesna nadležnost prekršajnih sudova određuje se prema mestu gde je konkretan prekršaj učinjen ili pokušan. Za prekršaj u oblasti životne sredine ili saobraćaja koji je učinjen u Beogradu, nadležan sud će biti Prekršajni sud u Beogradu. Ukoliko ne znate gde je prekršaj učinjen ili želite da prikupite informacije o ukupnom broju prekršajnih postupaka koji se vode protiv konkretnog preduzeća/društva kapitala, preporuka je da prvo uputite zahtev prekršajnom sudu u mestu gde je sedište tog javnog preduzeća/društva kapitala, a da zatim zahteve uputite i drugim prekršajnim sudovima.

► Republička komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki (RKZP)

RKZP je samostalan i nezavisan organ Republike Srbije, koji obezbeđuje zaštitu prava u postupcima javnih nabavki. Rad i ovlašćenja RKZP su uređeni Zakonom o javnim nabavkama.

Od RKZP je moguće dobiti podatke iz predmeta koji se odnose na zaštitu prava u postupcima javnih nabavki, koji se vode ili su okončani.

Informacije i dokumenta, kojima se dokazuju tvrdnje u postupcima zaštite prava, mogu biti različiti od slučaja do slučaja, zavisno od toga šta se dokazuje. Najčešće se radi o podnetim zahtevima za zaštitu prava, odgovorima naručilaca na podnete zahteve, dodatnim pojašnjenjima traženim od strane Komisije, delovima ponuda ponuđača koje Komisija koristi u svrhu dokazivanja, ali i dodatnim informacijama u cilju donošenja odluka. Sva dokumenta iz postupka moguće je dobiti uz poštovanje zaštite podataka o ličnosti učesnika u postupku i poslovnih podataka za koje su ponuđači u postupcima zahtevali da budu tajni.

► Državna revizorska institucija (DRI)

Državna revizorska institucija je samostalan i nezavisan državni organ, koji obavlja poslove revizije korišćenja javnih sredstava Republike Srbije. DRI vrši nekoliko vrsta revizije organa javne vlasti:

- Reviziju finasijskih izveštaja;
- Reviziju pravilnosti poslovanja;
- Reviziju svrsishodnosti poslovanja;

Od DRI je moguće dobiti različite vrste informacija koja se odnose na javna preduzeća/društva kapitala, poput izveštaja o radu javnih preduzeća i društava kapitala, podatke o finasijskom poslovanju, o planiranim i sprovedenim javnim nabavkama preduzeća, sačinjene ugovore, izjašnjenja preduzeća na zaključke o reviziji i dalje preduzete pravne mere i radnje, itd.

Podaci koji se nalaze u posedu DRI variraju, a pre svega zavise od zahteva koje je revizor imao prema revidiranom društvu kapitala ili preduzeću. Preduslov za dobijanje ovih informacija je i da je DRI u prethodnom periodu sprovedila reviziju poslovanja konkretnog javnog preduzeća/društva kapitala.

Izveštaji o reviziji koji su dostupni na sajtu DRI mogu biti od velike pomoći prilikom sastavljanja zahteva za slobodan pristup informacijama od javnog značaja jer je na osnovu njih moguće utvrditi koja je sve dokumenta DRI koristila prilikom konkretnog postupka revizije (koja je sledstveno moguće od DRI dobiti zahtevom).

► Kancelarija za javne nabavke (raniji naziv: Uprava za javne nabavke)

Kancelarija za javne nabavke je posebna organizacija koja obavlja stručne poslove u oblasti javnih nabavki, kao što su nadzor nad primenom propisa o javnim nabavkama, praćenje sprovođenja postupaka javnih nabavki, pripremanje izveštaja o javnim nabavkama itd. Zakon o javnim nabavkama predviđa nadležnosti Kancelarije za javne nabavke što može pomoći tražiocima informacija prilikom sastavljanja zahteva i mapiranja informacija o radu

javnih preduzeća i društava kapitala koja se mogu naći u posedu ove institucije, ili su nastale na osnovu rada institucije.

Vrsta informacija koju je moguće dobiti od Kancelarije za javne nabavke, a koje se odnose na javna preduzeća/društva kapitala su:

- periodični i godišnji izveštaji o radu naručilaca- društava kapitala i javnih preduzeća;
- godišnji izveštaj o monitoringu nad primenom propisa o javnim nabavkama;
- podneti zahtevi za pokretanje prekršajnog postupka za prekršaje propisane Zakonom o javnim nabavkama;
- podneti zahtevi za zaštitu prava i drugi inicirani odgovarajući postupci pred nadležnim organima kada se na osnovu monitoringa uoče nepravilnosti u primeni propisa od strane naručilaca - društava kapitala i javnih preduzeća, kao i informacije i dokumenta u vezi sa ishodima ovih postupaka.

► **Organ gradske uprave nadležan za poslove komunalne milicije
(na primer: Sekretarijat za poslove komunalne milicije u okviru
Gradske uprave grada Beograda)**

Sekretarijat za poslove komunalne milicije u Beogradu obavlja poslove koji se odnose na komunalnu delatnost u oblastima životne sredine, ljudi i dobara, prostora, lokalnih puteva, ulica i drugih javnih objekata, kao i nesmetano obavljanje zakonom određenih poslova iz nadležnosti grada Beograda. Kao izvor informacija Sekretarijat može biti koristan za tražioce informacija jer su nadležnosti komunalne milicije široko postavljene. Tokom istraživanja, od Sekretarijata smo dobili informacije: da je prema preduzeću "Elektropirivreda Srbije" izdato ukupno 203 prekršajna naloga, da je za preduzeće "Telekom Srbija" izdato 156 prekršajnih naloga, itd. Ove informacije su važne jer govore o nepoštovanju zakona od strane ovlašćenih lica i drugih zaposlenih u javnim preduzećima/društvima kapitala, kao i o tome koliko se sredstava ovih preduzeća troši na plaćanje novčanih kazni, umesto na rad

u javnom interesu. Od Sekretarijata, kao i odgovarajućih organa gradske uprave u drugim gradovima u Srbiji koji imaju komunalnu miliciju, moguće je dobiti sledeće vrste informacija:

- statističke podatke o svim evidentiranim postupcima, primljenim prijavama i postupcima na osnovu samostalne kontrole, koji se odnose na društva kapitala i javna preduzeća;
- informacije i kopije dokumenata o izvršenim nadzorima nad radom preduzeća/društava kapitala;
- prekršajnim i drugim prijavama podnetim protiv odgovornih lica u preduzećima;
- podatke o drugim dokumentima koji su pribavljeni u postupcima koje komunalna milicija sprovodi u okviru svojih nadležnosti.

► Privredni sudovi

Privredni sudovi su nadležni za sudske postupke koji se odnose na privredne sporove preduzeća, drugih pravnih lica, preduzetnika, kao i sporove svih ovih subjekata sa stranim fizičkim ili pravnim licima. Takođe, privredni sudovi sude u sporovima vezanim za intelektualnu svojinu, plovidbu i vazduhoplovni saobraćaj. Kao izvor informacija veoma su značajni jer se javna preduzeća/društva kapitala nalaze u ulozi stranaka u ovim vrstama sporova. Pa tako, od privrednih sudova je moguće dobiti: statističke informacije o broju postupaka koji se vode, odnosno su se vodili, a da su učesnici postupka društva kapitala/javna preduzeća.

Predlažemo da prilikom izrade zahteva za pristup informacijama od javnog značaja koji upućujete sudu što preciznije navedete detalje o konkretnom sudskom postupku, navodeći informacije poput: ko su strane u sporu, godinu kada je postupak otpočeo, broj predmeta pod kojim je postupak zaveden (ukoliko vam je to poznato), itd.

► Državno pravobranilaštvo

Državno pravobranilaštvo je poseban organ izvršne vlasti, koji obavlja poslove pravne zaštite imovinskih prava i interesa Republike Srbije, autonomne pokrajine, odnosno jedinice

lokalne samouprave. Među nadležnostima Državnog pravobranilaštva je, između ostalog, izrađivanje pravnih mišljenja na nacрте pravnih poslova koje zaključuju drugi organi javne vlasti, u delu koji se odnosi na imovinska prava i interese Republike Srbije (član 17. Zakona o pravobranilaštvu). Od Državnog pravobranilaštva je moguće dobiti pravna mišljenja koja ova institucija izrađuje na zahtev drugih javnih institucija. U zahtevu za slobodan pristup informacijama od javnog značaja je potrebno naglasiti da se zahtev odnosi na pravna mišljenja ili druge akte koje je Pravobranilaštvo izradilo u vezi sa radom konkretnog društva kapitala.

Takođe, možete zatražiti i dokumentaciju drugih javnih institucija na koja je izjašnjenje traženo. Čak i ako vam Pravobranilaštvo uskrati ovakvu dokumentaciju, samo iz akata Pravobranilaštva moguće je zaključiti o prirodi posla ili obaveze koju javna preduzeća/društva kapitala imaju prema javnoj instituciji koja je tražila izjašnjenje Pravobranilaštva, što može biti veoma korisno istraživačima i novinarima kao polazna tačka za prikupljanje informacija u situacijama kada konkretno preduzeće/društvo kapitala odbija da dostavi tražene podatke. Prema praksi Državnog pravobranilaštva do koje su došli Partneri Srbija, Državno pravobranilaštvo je davalo pravna mišljenja na:

- Predloge zaključaka o beskamratnim pozajmicama javnih preduzeća/društava kapitala;
- Predloge zaključaka o konverziji dugovanja, i drugim vidovima otplate različitih dugovanja javnih preduzeća/društava kapitala;
- Predloge zaključaka o produženju rokova otplate dugovanja javnih preduzeća/društava kapitala;
- Predloge dokumenata kojima se javnim preduzećima/društvima kapitala daju investitorska prava, ili ustanovljavaju stvarne službenosti na određenim državnim zemljištima/dobrima, itd.

DODATNE PREPORUKE ZA TRAŽIOCE INFORMACIJA

Druge preporuke iz analize *“Alternativni izvori zvaničnih informacija o radu društava kapitala i javnih preduzeća”*, koje mogu biti od koristi tražiocima informacija:

- Upućivati zahteve svim javnim institucijama koje u svom posedu imaju ili mogu imati informacije o radu društava kapitala i javnih preduzeća.
- Predmete zahteva dobro pripremiti prethodno koristeći izveštaje o radu ili druge specijalizovane dokumente koje javne institucije sačinjavaju u vezi sa poslovima koje obavljaju.
- Iskoristiti sva dozvoljena pravna sredstva protiv javnih institucija koje ne odgovaraju na primljene zahteve za pristup informacijama od javnog značaja, ili postupaju ali ne dostavljaju tražene informacije.
- Kod dostavljanja odgovara od institucija insistirati da se poverljivi podaci, ukoliko su deo traženih dokumenata, dostave u zaštićenoj formi, odnosno da deo podataka koji predstavlja poverljive podatke bude izostavljen prilikom postupanja po zahtevu.
- Zahtevati dostavljanje preciznih obrazloženja i detaljnih podataka u vezi sa razlozima za odbijanje zahteva u situacijama kada se organi javne vlasti pozivaju na tajnost ili poverljivost traženih podataka, odnosno smatraju da ne postoji opravdan interes da traženi podaci budu dostupni javnosti.

- Istraživati povezane informacije i dokumente koji su objavljeni, a u vezi sa kojim institucije odbijaju da objave podatke i kopije dokumenata (ukoliko je određen dokument objavljen, načelno nema razloga da povezani dokumenti budu poverljivi).
- Koristiti dobijene odgovore i dokumentaciju za dalje istraživanje s obzirom da postoji velika mogućnost da se ista ili povezana dokumenta nalaze u posedu drugih institucija sa povezanim nadležnostima. Objavljivati dobijene odgovore i informacije kako bi se pomoglo i drugim potencijalnim tražiocima koji nisu u posedu ovakvih podataka.

**PRIMERI ZAHTEVA ZA
SLOBODAN PRISTUP
INFORMACIJAMA OD
JAVNOG ZNAČAJA**

Република Србија
Прекршајни суд у _____
Адреса: _____

ЗАХТЕВ

за приступ информацијама од јавног значаја

На основу члана 15. ст. 1. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Службени гласник РС“ бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10), молимо Вас да нам у законом предвиђеном року одговорите на захтев и доставите тражене информације и копију документације која се односи

на све примљене захтеве за покретање прекршајних поступака и одлуке донете у прекршјаним поступцима против следећих друштава капитала/јавних предузећа и одговорних лица из тих друштава капитала/јавних предузећа:

- Назив друштва капитала/јавног предузећа _____, са седиштем у _____, матични број _____, чији је самостални заступник/одговорно лице (име и презиме одговорног лица) _____.

Молим Вас да тражене информације и документа доставите:

- електронским путем, на адресу _____ или
- поштом на адресу _____

Подносилац захтева: _____
Датум: _____

Република Србија
Државна ревизорска институција
Мекензијева 41, 11000 Београд

ЗАХТЕВ **за приступ информацијама од јавног значаја**

На основу члана 15. ст. 1. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Службени гласник РС“ бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10), молимо Вас да нам у законом предвиђеном року одговорите на захтев и доставите тражене информације и копије документације у вези са:

- Спроведеним ревизијама у периоду (назначити временски опсег на који се захтев односи) _____ следећих јавних предузећа и друштава капитала (пун назив правног/их лица) _____

У том смислу, у складу са надлежностима, предмет захтева односи се на достављање следећих информација и копија документације (у наставку се налазе примери документације и информација која може бити тражена, у зависности од предмета ревизије конкретног друштва капитала/јавног предузећа):

- Копије уговора и додатне анексе на основне уговоре које је предузеће сачинило након спроведених поступака јавних набавки;
- Извештаје о извршеним уговорима закљученим на основу спроведених уговора о јавним набавкама;
- Податке о исплаћеним зарадама на основу закључених уговора и копије примљених образаца за контролу обрачуна и исплате зарада за 2018. и 2017. годину;
- Преузету и достављену документацију од стране предузећа у односу на уочене неправилности из ревизорских извештаја за предузећа;

- Предузете правне мере и радње у односу на уочене неправилности;
- Поднете захтеве за покретање прекршајног поступка, односно поднете кривичне пријаве надлежном органу, ако су у поступку ревизије откривене материјално значајне радње које указују на постојање елемената прекршаја односно кривичног дела;
- Обавештења јавном правобраниоцу о случајевима када је радњом субјекта ревизије, односно правног лица које послује са субјектом ревизије, нанета штета јавној имовини;
- Примљена обавештења о одлукама надлежних институција из члана 41. Закона о државној ревизорској институцији.

Молим Вас да тражене информације и документа доставите:

- електронским путем, на адресу _____ или
- поштом на адресу _____

Подносилац захтева: _____

Датум: _____

**ŠTA
MOŽEMO DA SAZNAMO
O RADU DRUŠTAVA KAPITALA
U JAVNOM VLASNIŠTVU I JAVNIH
PREDUZEĆA OD DRUGIH JAVNIH INSTITUCIJA?**